

Sygn. akt IV CSK 75/12

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lipca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Iwona Koper (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa M. G. i W. G.
przeciwko G. N. i Z. N.
o nakazanie,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej
w dniu 5 lipca 2012 r.,
skargi kasacyjnej pozwanych
od wyroku Sądu Okręgowego
z dnia 13 stycznia 2011 r.,

oddala skargę kasacyjną;
zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powodów kwotę
2.700 zł (dwa tysiące siedemset) tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 6 stycznia 2010 r. Sąd Rejonowy w uwzględnieniu powództwa M. i W. małżonków G. nakazał solidarnie pozwanym G. N. i Z. N. dokonanie na rzecz powodów wymiany samochodu osobowego marki RENAULT MEGANE II CE16 r. produkcji 2003 r. o danych identyfikacyjnych opisanych w wyroku na nowy i wolny od wad samochód osobowy tej samej marki o określonych danych technicznych, z obowiązkiem poniesienia przez pozwanych solidarnie kosztów rejestracji nowego pojazdu na rzecz powodów oraz zasądził na ich rzecz kwotę 122 zł tytułem zwrotu kosztów odholowania samochodu do dealera.

Wyrok zapadł w następującym stanie faktycznym.

W dniu 26 sierpnia 2003 r. powodowie zawarli z pozwanymi, prowadzącymi indywidualną działalność gospodarczą pod firmą AUTO N. G.Z N. z siedzibą w K., umowę sprzedaży fabrycznie nowego samochodu osobowego marki RENAULT MEGANE II CE za cenę 61.850 zł, która została przez nich zapłacona w całości. Samochód nabyli do majątku wspólnego do celów nie związanych z działalnością zawodową czy gospodarczą. W związku z ujawniającymi się wadami i usterkami, które powodowie sukcesywnie zgłaszali pozwanym, przedmiotowy samochód był w okresie do 15 lutego 2005 r. naprawiany w sumie dziewiętnaście razy. W oparciu o analizę stwierdzonych wad i usterek, w tym niektórych powtarzających się wielokrotnie, przebiegu wykonanych napraw i ich skuteczności Sąd Rejonowy uznał, że przedmiotowy samochód w chwili sprzedaży nie odpowiadał postanowieniom umowy, z uwagi na chropowatość lakieru, nieustaloną usterkę układu elektronicznej diagnostyki parametrów pracy silnika, złe zamontowanie sprężyny zawieszenia, złe spasowanie elementów karoserii, wadliwą pompę paliwową, wadliwy zbiornik paliwa, wadliwe działanie drzwi kierowcy, wadliwe działanie czujnika spalania stukowego, katalizatora, czujnika GMP, czujnika cieczy chłodzącej, akumulatora. Stwierdzone trudności w eksploatacji samochodu, polegające w szczególności na niemożności jego uruchomienia, były wynikiem niezdiagnozowanej i nieusuniętej wady w elektronicznym układzie sterowania i zasilania silnika. Mimo napraw nie została doprowadzona do stanu zgodnego z

umową powłoka lakiernicza samochodu. Powodowie wezwali pozwanych pismem z dnia 18 lutego 2005 r., doręczonym adresatom w dniu 21 lutego 2005 r., do dokonania wymiany samochodu na nowy. Pozwani pismem z dnia 10 marca 2005 r. poinformowali powodów, że nie uznają ich roszczeń.

W ocenie prawnej przytoczonych ustaleń, opartej na przepisach ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 141, poz. 1176 - dalej jako u.sp.k.) Sąd Rejonowy przyjął, że w sytuacji gdy zgłoszenie przez pozwanych trudności z uruchomieniem samochodu nastąpiło po raz pierwszy przed upływem sześciu miesięcy od jego sprzedaży i wydania kupującym, to istnieje domniemanie ustawowe (art. 4 ust.1 u.sp.k.), że niezgodność ta istniała już w dacie sprzedaży. Uznał, że powodowie dotrzyмали dwumiesięcznego terminu określonego w art. 9 ust. 1 u.sp.k. do zachowania uprawnień z art. 8 u.sp.k., a fakt nieustosunkowania się przez pozwanych do żądania wymiany samochodu w terminie 14 dni ocenił na podstawie art. 8 ust. 3 u.sp.k. jako równoznaczny z uznaniem tego żądania.

Zaskarżonym obecnie wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanych od wyroku Sądu Rejonowego, dzieląc ustalenia faktyczne, na których został on oparty, a dodatkowo w związku z podniesionymi w apelacji zarzutami procesowymi, poczynił własne, zgodne z nimi ustalenia na podstawie dowodów zgromadzonych w pierwszej instancji oraz przeprowadzonych w postępowaniu apelacyjnym dowodów z dokumentów. Sąd Okręgowy zaakceptował ocenę Sądu pierwszej instancji co do skutków prawnych nieudzielenia powodom odpowiedzi na żądanie wymiany samochodu w ustawowym terminie 14 dni. W zakresie wykładni art. 8 ust. 1 u.sp.k. przyjął zgodnie z poglądem apelujących, którzy zarzucali w apelacji jego naruszenie, że dokonany przez kupującego wybór jednego spośród wymienionych w nim uprawnień kształtującego ma charakter definitywny i nie może być zmieniony bez zgody sprzedającego. Uznał jednak, że uprawnienie to dotyczy każdej stwierdzonej wady, nie zaś przedmiotu sprzedaży w ogólności. Oznacza to, że powodowie w ramach kolejnych, ujawniających się niezgodności z umową nabytego od pozwanych samochodu mieli prawo co do każdej wady wybrać jedno z przysługujących im uprawnień. Takie prawo powstało także w związku z ujawnieniem się wady silnika w dniu 15 lutego 2004 r.

W skardze kasacyjnej pozwanych opartej na podstawie naruszenia prawa materialnego skarżący zarzucili naruszenie:

- 1) art. 8 ust. 3 u.sp.k. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że uznanie reklamacji w warunkach tego przepisu oznacza uznanie roszczenia w aspekcie procesowym i procesową zgodę na wymianę samochodu, podczas gdy wobec podjęcia przez pozwanych obrony w procesie opartej na zarzucie nie istnienia długu prowadziło ono jedynie do przeniesienia na pozwanych ciężaru dowodu;
- 2) art. 8 ust. 1 i art. 8 ust. 4 ustawy przez przyjęcie, że powodowie mimo pierwotnego wyboru roszczenia alternatywnego w postaci naprawy samochodu, w sytuacji bezskuteczności naprawy mogli dokonać wyboru innego alternatywnego roszczenia.

Wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie apelacji i oddalenie powództwa lub uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Trafnie podnoszą skarżący, że jak wynika to z dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń, niezgodność przedmiotowego samochodu z umową sprzedaży, polegająca m.in. na wadliwości silnika, istniejąca – zgodnie z oceną Sądu - w chwili wydania samochodu kupującemu, była już wcześniej podstawą do zgłoszenia przez nich żądania doprowadzenia samochodu do stanu zgodnego z umową przez dokonanie niezbędnej do jej usunięcia naprawy, a po tym jak nie przyniosła ona oczekiwanego rezultatu, stała się podstawą wystąpienia przez powodów z obecnym, kolejnym w sekwencji uprawnień przewidzianych w art. 8 ust. 1 u.sp.k. żądaniem wymiany samochodu. W tym zakresie mamy więc do czynienia z tą samą wadą tj. niezgodnością samochodu z umową w rozumieniu tego przepisu. W tym zaś stanie rzeczy - zdaniem skarżących - Sąd Okręgowy, który prawidłowo wyłożył przepis art. 8 ust. 1 u.sp.k. przyjmując, że oparty na nim wybór sposobu doprowadzenia towaru do stanu zgodnego z umową przez kupującego ma charakter definitywny i ostatecznie kształtuje stosunek prawny między stronami, źle zastosował ten przepis, a w konsekwencji uwzględnił pozbawione podstawy

prawnej powództwo. Wystąpienie przez powodów z żądaniem naprawy samochodu wykluczyło bowiem możliwość dochodzenia przez nich następnie jego wymiany z powodu tej samej jego niezgodności z umową sprzedaży.

Stanowiska tego, które oparte jest na błędnej wykładni art. 8 ust. 1 u.sp.k, nie można podzielić.

Ustawa o sprzedaży konsumenckiej przewiduje dla kupującego na wypadek stwierdzenia niezgodności z towarem cztery uprawnienia w stosunku do sprzedawcy, ograniczając jednak możliwą kolejność ich wyboru przez kupującego. Kupujący może w razie niezgodności towaru z umową skorzystać w pierwszej kolejności z uprawnień zawartych w pierwszej sekwencji (art. 8 ust. 1 u.sp.k) tj. żądać doprowadzenia go do stanu zgodnego z umową przez nieodpłatną naprawę albo wymianę na nowy (art. 8 ust. 1 u.sp.k), a dopiero w dalszej kolejności, jeżeli spełnione są określone przesłanki, żądać przewidzianego w drugiej sekwencji (art. 8 ust. 4 u.sp.k), obniżenia ceny albo odstąpić od umowy.

Występująca w piśmiennictwie rozbieżność poglądów odnośnie do charakteru wyboru uprawnienia do żądania wymiany lub naprawy towaru w ramach pierwszej sekwencji objętej art. 8 ust. 1 u.sp.k jest wynikiem różnej kwalifikacji tych uprawnień jako uprawnień kształtujących lub roszczeń. Kwestia charakteru prawnego tych uprawnień, sporna także na gruncie instytucji rękojmi za wady towaru, została rozstrzygnięta w ustawie o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej, na użytek uregulowanych w niej stosunków prawnych na rzecz stanowiska, że mają one postać roszczeń i jako takie podlegają przedawnieniu (art. 10 ust. 2 u.sp.k). W konsekwencji tego, związanie dokonany wybór uprawnień następuje dopiero w momencie zadośćuczynienia roszczeniu konsumenta przez sprzedawcę. Wystąpienie z jednym roszczeniem nie skutkuje więc wyłączenia możliwości wykonania uprawnienia alternatywnego. W razie niezrealizowania przez sprzedawcę żądania naprawienia towaru kupujący może na podstawie art. 8 ust. 1 u.sp.k. wystąpić z żądaniem jego wymiany na nowy.

Skarga jest nieuzasadniona także w zakresie drugiego z podniesionych w niej zarzutów.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 u.sp.k. jeżeli sprzedawca, który otrzymał od kupującego żądanie określone w jego ust. 1 nie ustosunkował się do tego żądania w terminie 14 dni uważa się, że uznał je za uzasadnione. Brak odpowiedzi na zgłoszone przez kupującego żądanie stwarza fikcję jego uznania i tak jak przy uznaniu roszczenia oznacza przyznanie przez sprzedającego okoliczności niezgodności towaru z ustawą oraz zgodę co do treści żądania, a więc sposobu doprowadzenia do zgodności towaru z umową, jeżeli został on przez uprawnionego określony w treści żądania. Po bezskutecznym upływie terminu określonego w art. 8 ust. 3 u.sp.k sprzedający, który nie udzielił w ustawowym terminie odpowiedzi na żądanie naprawy albo wymiany towaru, nie może w procesie skutecznie kwestionować swojej odpowiedzialności za niezgodność towaru z umową, może natomiast podnosić zarzut niemożności świadczenia. Jeżeli natomiast do uznania w warunkach określonych w art. 8 ust. 3 u.sp.k dochodzi w sytuacji stwierdzenia niezgodności towaru z umową po upływie sześciu miesięcy od wydania towaru, a więc gdy nie działa wynikające w art. 4 ust. 1 u.sp.k domniemanie istnienia niezgodności towaru z umową w chwili wydania, sprzedający może także dowodzić, że w chwili wydania towar był on zgodny z umową.

Przyjęte rozumienie znaczenia i celu unormowania przyjętego w art. 8 ust. 3 u.sp.k, odpowiada ogólnym celom ustawy, mającej zgodnie ze wskazaniem wynikającymi z Dyrektywy 1999/44 z dnia 25 maja 1994 r. o niektórych aspektach sprzedaży towarów konsumenckich i związanych z tym gwarancji (Dz.U. UE L. 1999, Nr 171, poz. 12.), którą inkorporuje, zapewnić wysoki poziom ochrony konsumentów, rzeczywistą i efektywną realizację ich praw i wzmocnić zaufanie konsumenta.

Względy te sprzeciwiają się zarazem przyjęciu wyrażanego w piśmiennictwie odmiennego zapatrywania, na które powołują się skarżący podnosząc, że skutkiem uznania roszczenia, do którego dochodzi w następstwie bezczynności sprzedającego w warunkach określonych w art. 8 ust. 3 u.sp.k, jest tylko przerwanie biegu przedawnienia, nie ma ono natomiast wpływu na obronę sprzedającego, który mimo to może wykazywać nieistnienie długu. Pogląd ten, nie ma umocowania w ustawie o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej, której przepisy dotyczące przedawnienia nie zawierają takiego unormowania.

Z tych przyczyn skarga kasacyjna podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99, art.391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.